

Les mentides d'una gàbia de vidre

Jaume Salvà i Lara

"Un elefant tapat amb un llençol de matrimoni segueix essent un elefant."
(Joan Palou González)

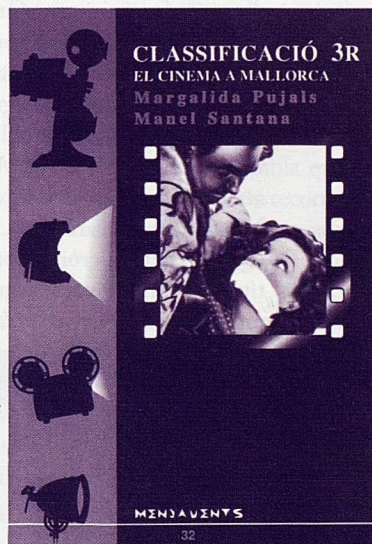
Al'estiu es presenta un fenomen curiós: diuen que és un bon moment per consumir llibres o, com a mínim, per practicar la lectura, encara que sigui esporàdicament. Així, la gent se'n du el llibre al llit, a la platja, a l'avió, a la taula o a la muntanya i, com que la majoria dels llocs esmentats no són còmodes, tenen molta sortida els llibres anomenats de butxaca per les seves dimensions, que no pel seu contingut. Llibres de consum ràpid, de paper barat i tapa blana, que ben aviat ja mostra indicis d'haver estat llegit a consciència, amb els cantons doblegats, el llom desvirgat i les planes inflades per les hores d'humitat i de sol a què han estat sotmeses. En fi, que la lectura, a l'estiu, pareix que adquireix molta més presència a les vides humanes, tot i que la majoria de vegades no arribi més que a complement d'altres activitats molt esteses, com ara prendre el sol o combatre l'avorriment de les hores mortes.

També es diu que l'estiu és un molt mal moment per publicar res perquè la gent no atura ni un moment per prendre aire. Les institucions acadèmiques (escoles, col·legis, instituts, universitats) tenen tancat i, per tant, es redueix considerablement la necessitat de lectura; la gent vol fer exercici físic i el dia resulta que té més poques hores que quan s'ha d'anar a fer feina o a aprendre, i la setmana és més curta. No és fins el setembre que les editorials ressusciten i envaeixen el mercat amb noves lectures i col·leccions: no debades és l'època del començament dels fascicles, aquells dels que et canses de trobar el primer número arreu i, després, és gairebé impossible trobar la continuació ni tan sols en un quiosc al que siguis fidel.

Aquest fenomen contradictori (la gent té més temps per llegir quan les editorials decideixen publicar menys) és trencat per algunes excepcions, per algunes editorials que també publiquen llibres interessants a l'estiu. Una d'elles és Documenta Balear, segurament una de

les dues o tres editorials més actives de les illes; publica llibres de temàtica més o manco científicohumanística relacionada íntegrament amb l'àmbit balear. Al juliol va treure al mercat *Classificació 3R: el cinema a Mallorca*, llibre que us voldria recomanar per algunes raons:

1. El seu tema és l'estudi del cinema a Mallorca des del punt de vista social. Escassíssimes són les publicacions il·lenques sobre una temàtica tan important per a qui llegeix aquesta revista, per la qual cosa no hi està de més que ens anem posant al dia quant a bibliografia específica. Al llarg de poc més de dues-

centes pàgines, l'autor i l'autora descriuen la influència del cinema en la mentalitat col·lectiva al llarg dels cent anys de la seva història, tot i que s'aturen amb més detall en el període de la guerra civil i l'època franquista.

2. Els autors no són els de sempre ni estan especialitzats exclusivament en la història del cinema. Tant Margalida Pujals com Manel Santana són nous en aquest món de l'estudi cinematogràfic, són gent jove, nascuda als anys setanta, però amb experiència en la recerca històrica. Manel va publicar el seu primer llibre sobre la guerra civil als vint-i-quatre anys i, des de llavors no s'ha aturat d'investigar i publicar. Margalida és més jove i, per tant, no ha tingut tant de temps de trescar, però ja

A l'estiu

està preparant la seva tesi doctoral. No és gent que es moca amb el colze. I el fet que sigui gent nova és bo perquè sempre convé ventilar la galeria de personatges il·lustres d'un sector cultural si, amb aquesta acció, es guanya alguna cosa. I crec que aquest pic sí que el món de la investigació cinematogràfica ha guanyat, i molt.

3. És un llibre accessible, tant pel preu, com pel contingut. Està fet amb un llenguatge àgil, narratiu i ben estructurat que el permet esdevenir un bon primer llibre per aproximar-se a la història del cinema a Mallorca, però al mateix temps resisteix bé les exigències -molt sovint faroneres- dels iniciats perquè està molt ben documentat i compta amb un important cos de notes al final del llibre.

Però no tot ha de ser mel d'abella i per això també convé trobar-li alguna mancança ja que si ho pintam tan bé llavors els lectors es poden dur una escaldada, encara que sigui improbable. Al meu parer, el llibre queda coix perquè no es fa cap al·lusió digna de comentar al cinema aficionat que hi ha hagut a Mallorca i que encara perdura. Això no és un tret que caracteritzi exclusivament aquest llibre, sinó que és generalitzat a gairebé totes les publicacions sobre cinema. I no em cansaré de dir-ho: la veritable història del cinema a Mallorca, el gruix més important d'ella, és el cinema aficionat; és el que més gent ha mogut a l'illa, el que més repercussió real ha tingut, el que més gent mallorquina ha implicat i és el més nostre. Per l'illa s'hi troben escampats nombrosíssims patrimonis cinematogràfics oblidats o depreciats, pel·lícules que ens rallen de rondalles, històries fabuloses o terribles, d'amor o d'odi, de costums i oficis que s'han perdut, de paisatges que ja són inexistents, però també de curolles i esforços de gent, molta gent, que s'ha implicat en tots aquests projectes durant dècades per aixecar un monument veritable i sincer a aquesta terra, tan bella però amb tanta poca personalitat. S'ha publicat un molt bon llibre sobre cinema a Mallorca, un altre més, però la veritable història del cinema segueix sense descobrir. ■